

ՀԱՐՈՒՅՅԱԼ ՔՐԻՍՏՈՍԸ

*«Ինչո՞ւ ողջին մեռելիների մեջ եք փնտրում: Այստեղ չէ՛ այլ հարյավ»
(Ղուկ. 24:5-6):*

Մարդու միտքը, գիտության բարձունքների հասած, միշտ ձրգտում է փաստ փնտրելու կամ ականատեսի վկայություն պահանջելու: Մեր Տիրոջ Հարությունը ոչ մի վկա չունեցավ: Չորս ավետարանիչների վկայություններն իսկ իրարից տարբերվում են: Ոչ մեկը չտեսավ, թե գերեզմանի իրավարում ինչպես Հիսուսի անշնչացած մարմինը գույն ստացավ, սկսեցին շարժվել նրա մատները, նա կանգնեց ու զցեց իր առաջին քայլերը... Միակ փաստը՝ դատարկ գերեզմանն է: Բոլորս էլ քաջ գիտակցում ենք, որ մարդկայնորեն մի ննջեցյալ կենդանացնել դա վեր է մարդու ուժից: Հիսուս իր Հարությամբ ապացուցեց, որ իրապես Ինքը Աստծու Որդին է:

Գարնան սկզբին մի պարտիպպան ծաղիկի սերմը թաղում է հողի մեջ: Նրա կողքին կանգնած ընկերը ասում է. *«Ինձ համար տհաճ է նայել քո կատարած գործողությանը, որովհետև այն ինձ հիշեցնում է գերեզման փորելն ու մեռել թաղելը»:* Պարտիպպանը պատասխանում է. *«Ես այն օրվա համար եմ թաղում, երբ շատ չանցած գեղեցիկ ծաղիկներ պիտի բուսնեն այս հողերից»:*

Նշանավոր մատոններից մեկն այս գեղեցիկ կյանքը նմանեցրել է մի բուրումնավետ վարդի, որը ժամանակի ընթացքում թափում է իր տերևները, պահելով միայն մի կորիզ: Արդյոք կարո՞ղ ենք մարդուն էլ նմանեցնել վարդի այս վիճակին: Ինչո՞ւ ոչ: Մարդը, սակայն գրուի-գործոց է, որն Աստծու հրամանով, տարիների ընթացքին մաշվում, հալվում, ծերանում, մեռնում ու դառնում է հող: Եվ քանի որ բույսը ամեն տարի վերստին ծնունդ է առնում, մարդը ինչո՞վ է պակաս նրանից: Մեր Եկեղեցին հավատում է, որ մարդու հոգին անմահ է: Բայց, որպեսզի մարդն արժանի լինի այդ երկրորդ կյանքին, հոգևոր և բարոյական բարձր արժանիքներ պետք է ունենա, այսինքն՝ բարի, առաքինի և մաքուր կյանք ունենա, ողորմություն բաժանի, օգնի կարիքավորներին և մխիթարի սգավորներին:

Թերահավատի կամ անհավատի համար մահը ամեն ինչի վերջն է, մեր կյանքի, երազների, բարեկամությունների ու սիրո, մահ, որն իր հետ բերում է միայն մայրամուտներ, ախրություն ու սուգ: Մակայն բոլոր նրանք, որոնց սրտերը լի են Աստծու նկատմամբ ունեցած սիրով ու հավատքով, մահը դառնում է մի նոր արշալույս, մի նոր սկիզբ և մի նոր կյանք:

Քրիստոսի Հարությունը մարդկային կյանքում բացված գարունն է, նոր ու ճշմարիտ կյանքն է, որի ճարտարապետը, սակայն մենք ենք: Մենք ենք, որ ձև եւ իմաստ պիտի տանք այս նոր կյանքին, լինի դա անհատական, ընտանեկան կամ համայնքային, մեր իսկ հավաքական ձիգերով: Իջնենք մեր հոգիների խորքը և վստահ լինենք, թե այնտեղ Հիսուսն է մեր հավատքի հիմքը, որի վրա պետք է հաստատված լինի մեր կյանքը: Պետք է վերընծայենք այդ կյանքը Աստծուն, ինչպես որ Սուրբ Պատարագի ընթացքում պատարագիչ քահանան է ասում իր աղոթքում. *«Ձքոյս ի քոյոց քեզ մատուցանենք»,* այսինքն՝ *«Այն ինչ որ Քոնն է՝ Քեզ ենք մատուցում»:*

Այսօր ամեն մարդ իր սրտում ունի այս հարցը. «Արդո՞ք կյանքը գերեզմանով վերջանում է, թե՛ շարունակվում է մահից հետո էլ»:

Մի օր, երբ այս մասին ուզում են իմանալ Ֆրանսիացի մեծ մտածող և միաժամանակ հայտնի անհավատ Վոլտերի կարծիքը, նա պատասխանում է. «Գիտե՞մ, որ գերեզմանը մի դուռ է, որտեղից մինչև այսօր միլիոններ են մտել և չնայած այնտեղից դուրս եկող չի եղել, սակայն կարծում եմ, որ այդ դռան ետևը դատարկ չի»:

Իրապես, եթե մահը մարդու գոյության վերջն է և հավիտենականության գաղափարը առասպել է, այն ժամանակ Աստծու գոյությունը մնում է կասկածի տակ:

Բայց այս կասկածի անկասկածելի լինելն ու հավաստիացումը տալիս է Ինքը՝ Քրիստոս, հայտարարելով. թե՛ «Ես իսկ եմ հարություն և կյանք. ով հավատում է ինձ, թեպես և մեռնի, կապրի. և ով կենդանի է ու ինձ հավատում է, հավիտյան չի մեռնի» (Հովհ. 11:25-26):

Մահը երբեք Քրիստոսի համար վախճան չեղավ: Մահվան մեջ անգամ շարունակվեց Իր կյանքը:

Պատկերացրեք, թե մեզանից մեկը շաբաթը կամ ամիսը մի կիրակի Եկեղեցի է գալիս, աղոթում է, մոմ վառում, գանձանակում իր համեստ գումարն է դնում, նույնիսկ հաղորդություն է ստանում, այս բոլորից հետո, կարծում եք, որ նա կարող է ասել «Ես հավատացյալ եմ»: Անշուշտ, ոչ, ինչո՞ւ, որովհետև քրիստոնյայի հավատքի հիմքն ու սկիզբը ամենօրյա աղոթքի մեջ է: Ուրեմն պարզապես Եկեղեցի գալով, չի նշանակում, թե մենք ամբողջովին մեր հավատքն ենք ցուցաբերում և կարող ենք ասել, թե մենք հավատացյալ ենք: Հավատացյալ լինել նշանակում է՝ հետևել մեր Տիրոջ օրինակին, այսինքն՝ օգնել կարիքավորին, խնամել հիվանդին, այցելել բանտարկյալներին, մխիթարել սգավորին և այլն և այլն, այսինքն՝ բարի և արդար գործեր կատարել:

«Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց», «Օրինեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի»: Այո՛, «Օրինեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի»:

Հիսուս Քրիստոսի մահը և ապա Հարությունը մեզ համար կյանք է: Սակայն ինչպե՞ս կարող է մեկի մահը կյանք տալ մի ուրիշին: Քսանմեկերորդ դարի կեսերից բժշկությունը այնքան է պարզացել, որ հնարավոր է դարձել մարդու մարմնի մասը օգտագործել մի ուրիշին կյանք պարգևելու համար: Ամեն մարդու կյանքը թանկ է ու անկրկնելի և չեմ կարծում, թե որևէ մեկը իր նմանի համար իրեն պոհաբերի, որպեսզի նրան կյանք կարողանա տալ: Եթե լինի, դա քրիստոնեավայել հերոսություն է:

Սակայն մարդը չի ստեղծված, որ ապրի մի քանի տարի, թեկուզ հարյուր և կամ հազար տարի, ինչպես կենդանիների պարագայում: Մարդը Աստծու կողմից ստեղծված է հավիտենական կյանքի համար: Եվ այդ հավիտենական կյանքը հնարավոր եղավ Հիսուս Քրիստոսի մահով ու Նրա հրաշափառ Հարությամբ:

Քանի ապրում ենք այս աշխարհում, ամեն ինչն էլ մեզ համար է՝ ուրախությունն էլ, ցավն էլ, հիվանդությունն էլ, դժբախտությունն էլ և նույնիսկ մահը, որը անխուսափելի է անկախ սեռից, գույնից ու տարիքից: Բայց եթե հավատքով ու սիրով ապրենք մեր այս կյանքը

և փառք տանք Աստծուն ու բարի և արդար գործեր կատարենք, վատահ եղեք, որ թեկուզև ֆիզիկապես մեռնենք, գերեզմանի փոսը մեզ համար վերջապետ չի լինելու, քանի որ Քրիստոս, Աստվածորդին Իր Հարությանը պատռեց մահվան վարագույրը և մեզ Իրեն հետև-վորդներին, մի նոր կյանք պարգևեց:

Իբրև քրիստոնյաներ հավատում ենք Քրիստոսի Հարությանը: Սակայն ես Հիսուսին հավատացող ամենամեծ հոգիները գտել եմ մանուկների սրտերում, որոնք այնքան կենսուրախ ու մաքուր հա-վատքով պատմում են Հիսուսի կյանքը, Նրա առակները, չարչարանք-ները, խաչելությունը, թաղումը և վերջապես հրաշափառ Հարությունը: Հիշում եմ տարիներ առաջ էր, երբ Սուրբ Չատկի տոնի առիթով հարց ու պատասխաններով սովորեցնում էի աշակերտներին, իմ տված պարզ այս հարցմանը, թե՝ *«Ի՞նչ պատահեց Հիսուսի հետ»*, փոքրիկներից մեկը միայն մեկ բառով պատասխանեց. *«Չարթնեց, արթնացավ»*: Մանուկը այսպես էր հասկանում Հիսուսի Հարության իմաստը, որը իմ կար-ծիքով՝ ամենաճիշտ ճանապարհն էր:

**ՇԱՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՉԱՏԿԻ Ա.Ձ.
«ԱՅՍՕՐ ՅԱՐԵԱԻ»**

Այսօր յարեաւ ի մեռելոց փեսայն անմահ եւ երկնաւոր, քեզ աւետիք խնդութեան հարսն ի յերկրէ եկեղեցի. օրհնեա ի ձայն ցնծութեան զաստուած քո սիրովն:

Այսօր անձառ լոյսն ի լուսոյ լուսաւորեաց զմանկունս քո, լուսաւորեա երուսաղէմ. քանզի յարեաւ լոյս քո քրիստոս. օրհնեա ի ձայն ցնծութեան զաստուած քո սիրովն:

Այսօր խաւարն անգիտութեան հալածեցաւ երբեակ լուսովն. եւ քեզ ծագեաց լոյս գիտութեան յարուցեալն ի մեռելոց քրիստոս. օրհնեա ի ձայն ցնծութեան զաստուած քո սիրովն:

Այսօր Անմահ և երկնավոր Փեսան մեռելներից հարություն առավ. քեզ ուրախ ավետիս, երկրավոր հարս՝ Եկեղեցի. ցնծության ձայնով օրհնի՛ր Աստ-ծուն, ո՛վ Միոն:

Այսօր լոյսից ծնված անձառ լույսը լուսավորեց զավակներիդ. լուսա-վորվի՛ր Երուսաղէմ, որովհետև լոյսդ՝ Քրիստոս, հարություն առավ. ցնծու-թյան ձայնով օրհնի՛ր Աստծուն, ո՛վ Միոն:

Այսօր անգիտության խավարը եռյակ լույսով հալածվեց և մեռելներից հարություն առած Քրիստոսը քեզ գիտության լույսը ծագեցրեց. ցնծության ձայնով օրհնի՛ր Աստծուն, ո՛վ Միոն:

Սուրբ Չատկի այս առավոտյան մեր սրտագին աղոթքը բարձ-րացնենք առ Աստված, որպեսզի անսասան ու շեն պահի Հայաս-տանյայց Առաքելական մեր Մայր Եկեղեցին, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինն ու մեր Մայր Հայրենիքը: Ուրեմն լի սրտով, անկեղծ հո-գով և ջերմ սիրով ուրախությամբ բացականչենք՝

*«Քրիստոս Յարեաւ ի մեռելոց»
«Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի»: Ամեն:*